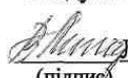




Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА
Земельне право

ЗАТВЕРДЖУЮ
 Завідувач кафедри

Литвиненко В.М.
 (підпис) (прізвище та ініціали)

«27» серпня 2025 р.

Розробник (-и): Барабаш А.Г., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
 (прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)  (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «27» серпня 2025 р. № 8.

Узгоджено з гарантом освітньої програми:  (підпис) Чічкань М.В. (прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	<i>Вибіркова</i>
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	IV рік, VII семестр ОПІ Право, Мейджор «Цивільна та господарська юстиція (Суд. Нотаріат. Правнича допомога)»
Викладач (-і)	Барабаш Алла Григорівна, доцент кафедри публічного та приватного права, канд. юрид. наук, доцент
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	barabash@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Курс спрямований на вивчення системи правових норм, що регулюють суспільні відносини щодо використання та охорони земель в Україні. Особлива увага приділяється питанням правового режиму земель різних категорій, порядку набуття, реалізації та захисту прав на землю. У межах дисципліни розглядаються як загальні засади земельного права, так і спеціальні інститути, включно з орендою, сервітутами, управлінням у сфері земельних ресурсів та механізмами державного контролю. Вивчення курсу дозволяє ЗВО оволодіти теоретичними знаннями та практичними навичками, необхідними для професійної діяльності юриста у сфері земельних правовідносин. Значна увага приділяється аналізу актуальних реформ, зокрема функціонуванню ринку сільськогосподарських земель та гармонізації національного законодавства з правом ЄС. Дисципліна сприяє формуванню у студентів правової культури, екологічної правосвідомості та розуміння ролі земельного права у забезпеченні сталого розвитку.

3. Мета та цілі курсу. Мета викладання дисципліни – це оволодіння здобувачами вищої освіти знаннями і практичними навичками, необхідними для здійснення правотворчої та правозастосовної діяльності у сфері земельних відносин; узагальнення та вивчення правового регулювання використання та охорони земель.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

1) загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 15. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

2) спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

4. Результати навчання.

Під час вивчення дисципліни ЗВО має досягти або вдосконалити наступні результати навчання (РН), передбачені освітньою програмою:

РН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

РН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

5. Пререквізити -

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні (семінарські) заняття	14
Самостійна робота	60
Індивідуальне завдання	контрольна робота
Всього кредитів	3

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, виконання контрольної роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Поняття земельного права як галузі права

Тема 1. Земельне право як самостійна галузь права

Предмет земельного права. Функції землі. Земля як основний засіб виробництва. Визначення земельного права як галузі права.

Принцип множинності та правової рівності форм власності на землю. Принцип державного управління землями. Принцип множинності форм використання землі. Принцип самостійного господарювання на землі та рівність всіх суб'єктів господарювання. Принцип раціонального використання землі. Принцип цільового використання землі. Принцип платності використання землі. Принцип екологізації земельного права.

Методи земельного права. Імперативний метод. Диспозитивний метод.

Місце земельного права у правовій системі України. Зв'язок земельного права з конституційним правом. Зв'язок земельного права з аграрним правом. Зв'язок земельного права з адміністративним правом. Зв'язок земельного права з цивільним правом. Зв'язок земельного права з екологічним правом. Зв'язок земельного права з природноресурсовим правом.

Тема 2. Система та джерела земельного права

Поняття системи земельного права як галузі права. Земельно-правові інститути. Земельно-правові норми.

Земельне право як учбова дисципліна. Система земельного права як учбової дисципліни. Наука земельного права. Система науки земельного права.

Поняття джерел земельного права. Види джерел земельного права.

Закони як джерела земельного права. Конституція України як джерело земельного права. Земельний кодекс України як кодифікований спеціалізований закон в системі законодавства України.

Підзаконні акти як джерела земельного права. Загальні, відомчі та локальні підзаконні акти як джерела земельного права.

Тема 3. Земельно-правові норми та земельні правовідносини

Поняття земельно-правових норм. Класифікації земельно-правових норм. Матеріальні земельно-правові норми. Процесуальні земельно-правові норми.

Поняття механізмів реалізації земельно-правових норм. Заходи адміністративного механізму реалізації земельно-правових норм. Позитивні та негативні заходи економічного механізму реалізації земельно-правових норм.

Поняття земельних правовідносин. Класифікації земельних правовідносин. Правовідносини власності на землю. Правовідносини в сфері державного управління землями. Земельні правовідносини в області використання землі. Охоронні земельні правовідносини.

Суб'єкти земельних правовідносин та їх правовий статус. Об'єкти земельних правовідносин. Зміст земельних правовідносин. Підстави виникнення та припинення земельних правовідносин.

Змістовий модуль 2. Право власності на землю та право землекористування

Тема 4. Право власності на землю

Право власності на землю в економічному розумінні. Право власності на землю в юридичному розумінні. Об'єктивне право власності на землю. Суб'єктивне право власності на землю.

Обмеження права власності на землю. Обмеження права власності на землю за Конституцією України. Обмеження права власності на землю за Земельним кодексом України. Право земельного сервітуту. Добросусідство.

Форми власності на землю. Суб'єкти та об'єкти права приватної власності на землю. Підстави набуття права приватної власності на землю. Суб'єкти та об'єкти права комунальної власності на землю. Підстави набуття права комунальної власності на землю. Суб'єкти та об'єкти права державної власності на землю. Підстави набуття права власності на землю державою.

Документи, що посвідчують право власності на землю. Права та обов'язки власників земельних ділянок.

Тема 5. Право землекористування та його види

Поняття права землекористування. Основні принципи права землекористування.

Право постійного землекористування. Об'єкти права постійного землекористування. Суб'єкти права постійного землекористування. Юридичне значення права постійного землекористування.

Право орендного землекористування. Об'єкти права орендного землекористування. Суб'єкти права орендного землекористування. Договір оренди землі. Строк оренди землі. Форми орендної плати за землю.

Право концесійного землекористування. Договір оренди землі та договір концесії: їх спільні риси та відмінності.

Тема 6. Правове регулювання земельної реформи в Україні

Особливості правового регулювання земельних відносин в УРСР. Сучасний період розвитку земельного права.

Основні напрямки земельної реформи в Україні. Основні етапи земельної реформи в Україні.

Поняття приватизації земель. Суб'єкти, об'єкти та форми приватизації земель. Особливості приватизації земель сільськогосподарського призначення. Особливості приватизації земель житлової та громадської забудови. Особливості приватизації земель оздоровчого та рекреаційного призначення. Особливості приватизації земель водного фонду. Особливості приватизації земель лісогосподарського призначення. Особливості приватизації земель історико-культурного призначення. Особливості приватизації земель промисловості, транспорту, зв'язку та енергетики.

Поняття паювання земель. Паювання земель колективних сільськогосподарських підприємств. Поняття земельної частки (паю) та сертифікату на право на земельну частку (пай). Порядок виділення земельної частки (паю) в натурі (на місцевості). Особливості паювання земель державних і комунальних сільськогосподарських підприємств, установ і організацій при їх приватизації.

Тема 7. Гарантії прав на землю

Поняття та види гарантій прав на землю. Гарантії захисту прав на землю. Гарантії, пов'язані з відшкодуванням збитків власникам землі та землекористувачам. Гарантії, пов'язані з розв'язанням земельних спорів.

Поняття та види способів захисту прав на землю. Особливості застосування речово-правових способів захисту прав на землю. Особливості застосування зобов'язально-правових способів захисту прав на землю. Особливості застосування спеціальних (земельно-правових) способів захисту прав на землю.

Підстави відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Порядок відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Відшкодування втрат сільськогосподарського та лісогосподарського виробництва.

Поняття та види земельних спорів. Причини виникнення земельних спорів. Органи, які вирішують земельні спори. Порядок вирішення земельних спорів.

Тема 8. Управління у галузі використання і охорони земель

Поняття, зміст та суб'єкти управління у галузі використання та охорони земель. Система і повноваження органів управління у галузі використання та охорони земель. Функції управління у галузі використання та охорони земель.

Поняття меж адміністративно-територіальних утворень. Суб'єкти, які здійснюють встановлення та зміну меж адміністративно-територіальних утворень. Порядок встановлення та зміни меж адміністративно-територіальних утворень.

Державне планування використання земель як важливий елемент системи регулювання земельних відносин. Загальнодержавні та регіональні програми використання та охорони земель. Природно-сільськогосподарське районування земель. Зонування земель.

Поняття землеустрою. Суб'єкти землеустрою. Завдання землеустрою. Землевпорядний процес.

Контроль за використанням та охороною земель як функція державного управління землями. Самоврядний та громадський контроль за використанням та охороною земель. Суб'єкти контролю за використанням та охороною земель. Мета та завдання контролю за використанням та охороною земель.

Моніторинг земель як складова моніторингу навколишнього природного середовища. Загальнодержавні та регіональні програми моніторингу земель. Суб'єкти, які здійснюють моніторинг земель. Завдання та зміст моніторингу земель. Моніторинг родючості ґрунтів як складова моніторингу земель.

Поняття та складові державного земельного кадастру. Порядок ведення державного земельного кадастру. Суб'єкти, які здійснюють ведення державного земельного кадастру.

Змістовий модуль 3. Правовий режим земель окремих категорій

Тема 9. Правовий режим земель сільськогосподарського призначення

Поняття земель сільськогосподарського призначення. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт земельних правовідносин. Склад земель сільськогосподарського призначення.

Сільськогосподарське землекористування як особливий вид землекористування. Пріоритетність земель сільськогосподарського призначення. Землі сільськогосподарського призначення як об'єкт земельної та аграрної реформи. Раціональність як принцип сільськогосподарського землекористування.

Суб'єкти права на землі сільськогосподарського призначення. Громадяни як суб'єкти права на землі сільськогосподарського призначення. Сільськогосподарські підприємства як

суб'єкти права на землі сільськогосподарського призначення. Несільськогосподарські підприємства як суб'єкти права на землі сільськогосподарського призначення.

Відшкодування збитків і втрат у сфері сільськогосподарського землекористування, розмежування збитків і втрат. Порядок відшкодування збитків власникам та користувачам земель сільськогосподарського призначення. Порядок відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва. Звільнення від відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.

Тема 10. Правовий режим земель житлової та громадської забудови

Поняття земель житлової та громадської забудови. Поняття населеного пункту. Поняття межі населеного пункту. Землі садибної та несадибної житлової забудови. Землі громадської забудови. Землі загального користування.

Правові форми використання земель житлової та громадської забудови. Право на забудову. Правовий статус земельних ділянок, наданих для індивідуального будівництва та обслуговування жилого будинку, господарських будівель і гаражного будівництва. Правовий статус земельних ділянок житлово-будівельних і гаражно-будівельних кооперативів.

Правовий статус земельних ділянок багатоквартирних жилих будинків. Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку як суб'єкт права на прибудинкову територію.

Тема 11. Правовий режим земель, що особливо-охороняються: природно-заповідного фонду та іншого природоохоронного призначення, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення

Поняття та склад земель природно-заповідного фонду. Об'єкти природно-заповідного фонду загальнодержавного та місцевого значення. Порядок використання земель природно-заповідного фонду.

Поняття та склад земель іншого природоохоронного призначення. Водно-болотні угіддя міжнародного значення. Порядок використання земель іншого природоохоронного призначення.

Поняття та склад земель оздоровчого призначення. Правовий статус земель курортів. Порядок використання земель оздоровчого призначення.

Поняття та склад земель рекреаційного призначення. Порядок використання земель рекреаційного призначення.

Поняття та склад земель історико-культурного призначення. Порядок використання земель історико-культурного призначення. Охорона земель історико-культурного призначення.

Тема 12. Правовий режим земель лісгосподарського призначення

Поняття та склад земель лісгосподарського призначення. Лісові землі лісгосподарського призначення. Нелісові землі лісгосподарського призначення.

Правові форми використання земель лісгосподарського призначення. Суб'єкти права на землі лісгосподарського призначення. Загальне та спеціальне користування землями лісгосподарського призначення. Земельні ділянки лісгосподарського призначення, надані для потреб мисливського господарства.

Загальне та спеціальне використання лісових ресурсів.

Тема 13. Правовий режим земель водного фонду

Поняття та склад земель водного фонду. Водопокриті землі. Землі призначені для охорони водних об'єктів.

Правові форми використання земель водного фонду. Суб'єкти права на землі водного фонду. Права та обов'язки власників і користувачів земель водного фонду. Обмеження права користування землями водного фонду.

Правовий режим водоохоронних зон і прибережних захисних смуг. Розмір та межі прибережних захисних смуг. Правовий режим смуг відведення. Правовий режим берегових смуг водних шляхів. Правовий режим земель, зайнятих гідротехнічними та іншими водогосподарськими спорудами.

Правовий режим територій і зон санітарної охорони водних об'єктів. Три пояси особливого режиму зон санітарної охорони поверхневих і підземних водних об'єктів.

Тема 14. Правовий режим земель промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення

Поняття та основні ознаки земель промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення. Суб'єкти права на землі промисловості, транспорту, зв'язку, оборони та іншого призначення.

Склад і порядок використання земель промисловості. Землекористування виробляючих та обробних підприємств. Землекористування гірничодобувних підприємств.

Склад і порядок використання земель транспорту. Землі залізничного транспорту. Землі водного транспорту. Землі автомобільного транспорту. Землі авіаційного транспорту. Землі міського електротранспорту. Землі трубопровідного транспорту.

Склад і порядок використання земель зв'язку та енергетичної системи.

Склад і порядок використання земель оборони. Правовий режим земель прикордонних військ. Правовий режим земель, наданих для потреб органів внутрішніх справ.

Склад і порядок використання земель іншого призначення. Правовий режим земель телебачення і радіомовлення.

Тематика семінарських занять

1. Предмет земельного права та його особливості.
2. Поняття земельного права як галузі права.
3. Принципи земельного права.
4. Методи земельного права.
5. Зв'язок земельного права із суміжними галузями права.
 1. Загальна характеристика права власності на землю.
 2. Обмеження права власності на землю.
 3. Право приватної власності на землю.
 4. Право комунальної власності на землю.
 5. Право державної власності на землю.
6. Поняття права землекористування.
7. Право постійного землекористування.
8. Право орендного землекористування.
9. Право концесійного землекористування.
10. Розвиток земельного права в Україні.
11. Основні напрямки земельної реформи в Україні.
12. Правове забезпечення приватизації земель.
13. Правове забезпечення паювання земель.
14. Поняття, зміст та суб'єкти управління у галузі використання та охорони земель.
15. Встановлення та зміна меж адміністративно-територіальних утворень.
16. Планування використання земель.

17. Землеустрій.
18. Контроль за використанням та охороною земель.
19. Моніторинг земель.
20. Державний земельний кадастр.
21. Поняття та склад земель сільськогосподарського призначення.
22. Особливості правового режиму земель сільськогосподарського призначення.
23. Суб'єкти права на землі сільськогосподарського призначення.
24. Відшкодування втрат сільськогосподарського виробництва.
25. Поняття та склад земель житлової та громадської забудови.
26. Правові форми використання земель житлової та громадської забудови.
27. Правове регулювання використання земельних ділянок багатоквартирних жилих будинків.
28. Поняття, склад та використання земель природно-заповідного призначення.
29. Землі іншого природоохоронного призначення та їх використання.
30. Землі оздоровчого призначення та їх використання.
31. Поняття, склад та використання земель рекреаційного призначення.
32. Склад та використання земель історико-культурного призначення.

Тематика самостійної роботи

Правове регулювання земельних відносин, що виникають під час використання надр, лісів, вод, рослинного і тваринного світу, атмосферного повітря. Санкціонований метод у земельному праві. Делегований метод у земельному праві. Проблеми кодифікації земельного законодавства. Соціально-економічні та екологічні передумови розвитку земельного права.

Предмет науки земельного права. Система науки земельного права. Методи земельно-правової науки. Земельне право як навчальна дисципліна. Локальні акти як джерела земельного права. Відомчі нормативні акти як джерела земельного права. Роль судової практики в регулюванні земельних відносин. Ефективність практики застосування земельного законодавства.

Публічно-правовий та приватноправовий способи визначення змісту земельних правовідносин. Абсолютні земельні правовідносини. Юридичний склад земельних правовідносин. Земельна частка (пай) як об'єкт земельних відносин. Верховна Рада України як суб'єкт земельних відносин. Верховна Рада Автономної Республіки Крим як суб'єкт земельних відносин. Обласна рада як суб'єкт земельних відносин. Київська і Севастопольська міські ради як суб'єкти земельних відносин. Сільські, селищні, міські ради як суб'єкти земельних відносин. Кабінет Міністрів України як суб'єкт земельних відносин. Місцеві державні адміністрації як суб'єкти земельних відносин. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру як суб'єкт земельних відносин. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища, як суб'єкт земельних відносин.

Придбання земельних ділянок на підставі цивільно-правових угод. Продаж земельних ділянок на конкурентних засадах. Особливості набуття права власності на землю територіальними громадами. Особливості набуття права власності на землю державою. Правове регулювання придбання права власності на земельні ділянки, зайняті об'єктами незавершеного будівництва. Припинення права власності на землю.

Права і обов'язки землекористувачів. Підстави виникнення та припинення права землекористування. Право землекористування як різновид права природокористування. Правові форми охорони права землекористування. Юридичні засоби захисту прав землекористувачів.

Юридичні гарантії здійснення приватизації земель. Особливості приватизації земель житлової та громадської забудови. Особливості приватизації земель промисловості, транспорту, зв'язку та енергетики. Особливості приватизації земель оздоровчого та рекреаційного

призначення. Особливості приватизації земель водного фонду та лісогосподарського призначення. Особливості приватизації земель історико-культурного призначення. Охорона навколишнього природного середовища у процесі здійснення земельної реформи. Правове регулювання застави земельних ділянок.

Поняття екологічної шкоди, заподіяної власникам землі та землекористувачам. Відновлення стану земельної ділянки як спеціальний спосіб захисту земельних прав. Особливості вирішення земельних спорів щодо розмежування територій сіл, селищ, міст, районів та областей. Порядок вирішення земельних спорів під час їх судового розгляду. Порядок вирішення земельних спорів органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади з питань земельних ресурсів.

Економічне стимулювання раціонального використання та охорони земель. Посвідчення меж адміністративно-територіальних утворень. Повноваження обласних, Київського та Севастопольського міських управлінь земельних ресурсів. Повноваження районних відділів земельних ресурсів. Моніторинг земель як складова загального моніторингу довкілля. Складові державного земельного кадастру.

Порядок надання земельних ділянок для ведення фермерського господарства. Порядок надання земельних ділянок для ведення особистого селянського господарства. Особливості оренди земель сільськогосподарського призначення. Особливості використання земельних ділянок з меліоративними системами. Право несільськогосподарських підприємств, установ, організацій на землі сільськогосподарського призначення. Гарантії реалізації та захисту прав суб'єктів сільськогосподарського землекористування.

Види містобудівної документації. Характеристика генерального плану населеного пункту. Державні стандарти і норми у сфері використання земель житлової та громадської забудови. Правове забезпечення розподілу і перерозподілу земель населених пунктів. Порядок набуття громадянами у власність земельних ділянок у населених пунктах. Умови і порядок надання земельних ділянок під забудову багатоквартирними будинками.

Правовий режим земель водно-болотних угідь міжнародного значення. Правовий режим округів і зон санітарної (гірничо-санітарної) охорони. Правовий режим земель рекреаційного призначення у межах населених пунктів. Правовий режим земель вільних економічних зон туристсько-рекреаційного типу. Правовий режим охоронних зон пам'яток культури. Правові форми і методи охорони земель природно-заповідного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення.

Права та обов'язки постійних лісокористувачів. Права та обов'язки тимчасових лісокористувачів (орендарів). Підстави припинення права постійного користування земельними ділянками лісогосподарського призначення. Підстави припинення права тимчасового користування земельними ділянками лісогосподарського призначення. Документи, що посвідчують право спеціального лісокористування. Правове регулювання відтворення та охорони земель лісогосподарського призначення. Управління у галузі використання, відтворення та охорони земель лісогосподарського призначення.

Обмеження у використанні земельних ділянок прибережних захисних смуг уздовж морів, морських заток і лиманів та на островах у внутрішніх морських водах. Порядок передачі земель водного фонду у власність. Особливості режиму господарської діяльності на земельних ділянках прибережних захисних смуг уздовж річок, навколо водойм та на островах. Правове забезпечення відновлення та охорони земель водного фонду. Управління у галузі використання, відновлення та охорони земель водного фонду.

Правовий режим земель телебачення. Правовий режим земель радіомовлення. Правовий режим земель космічного забезпечення. Управління у галузі використання, відтворення та охорони земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення. Форми і методи захисту земель промисловості, транспорту, зв'язку, енергетики, оборони та іншого призначення.

8. Система оцінювання та вимоги

<p>Загальна система оцінювання курсу</p>	<p>Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf).</p> <p>Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Земельне право» включає <i>поточний та семестровий контроль знань</i>. Під час семестру ЗВО може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 40% підсумкової оцінки на диференційованому заліку. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати диференційований залік. Повторне складання диференційованого заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється, але у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету такий дозвіл може дати ректор Університету.</p> <p>Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання аналітичного огляду наукових статей, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної роботи.</p> <p>Семестровий <i>контроль по закінченню семестру проводиться у формі диференційованого заліку</i> відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання <i>диференційованого заліку</i> існують білети. Білети складаються з трьох питань (<i>кожне питання оцінюється максимум у 13 балів</i>). У 12-13 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 10-11 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 6-9 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-5 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною.</p> <p>Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».</p>
<p>Вимоги до КР</p>	<p>Підсумкова контрольна робота проводиться за</p>

	<p>результатом вивчення всіх змістових модулів. Вимоги до написання контрольних робіт розміщуються на платформі дистанційного навчання «MOODLE». Виконані контрольні роботи ЗВО також підгружають в систему «MOODLE». Максимальна кількість балів за контрольну роботу для здобувачів вищої освіти денної форми навчання становить 10.</p> <p>Критерії оцінювання виконаної контрольної роботи:</p> <p>10-9 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу. 8-6 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; має навички користування нормативним матеріалом. 5-4 бали здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та причинно-наслідкові зв'язки. 3-1 бали здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки. 0 балів передбачених для відповідного завдання – ставиться коли здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.</p> <p>Зауваження до контрольної роботи викладач пише в в системі «MOODLE».</p>
<p>Семінарські (практичні) заняття</p>	<p>Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання.</p> <p>Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: 5 балів - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 4 бали - ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 3 бали - ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального</p>

	<p>матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця питанні, що вивчається. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.</p> <p>Оцінювання виконання аналітичного огляду наукової статті, індивідуальної роботи здійснюється на основі наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію: - <i>4-5 балів</i> – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані; - <i>4-3 бали</i> – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; - <i>3-2 бал</i> – матеріал викладений недостатньо повно, індивідуальна робота не достатньо аргументована, обґрунтована та/або не стосується усіх поставлених завдань; - <i>1-0 балів</i> – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні. Максимальна кількість балів – 5 бали. Такий вид роботи кожен студент може виконати не більше одного разу за кожен змістовий модуль.</p>
<p>Умови допуску до підсумкового контролю</p>	<p>У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), він не допускається до складання диференційованого заліку, але має право ліквідувати академічну заборгованість.</p> <p>На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Земельне право». Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки</p>

	<p>фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр.</p> <p>Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.</p>
--	---

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Поняття земельного права як галузі права		0...16
1	Усна відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0...9
2	Аналітичний огляд наукової статті, індивідуальна робота	0...7
Змістовий модуль 2. Право власності на землю та право землекористування		0...16
1	Усна відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0...9
2	Аналітичний огляд наукової статті, індивідуальна робота	0...7
Змістовий модуль 3. Правовий режим земель окремих категорій		0...16
1	Усна відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання)	0...9
2	Аналітичний огляд наукової статті, індивідуальна робота	0...7
Підсумкова контрольна робота		0...10
Окремі види індивідуальної та самостійної роботи: Підготовка тез доповідей, наукових публікацій; участь у студентських конкурсах, олімпіадах, активна участь у роботі юридичної клініки, результати неформальної освіти тощо.		0...15
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...60
Семестровий контроль (диференційований залік)		0...40
Зважена семестрова оцінка		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	

75-81	C (добре)	задовільно	
66-74	D (задовільно)		
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – E, 60 балів»), він не допускається до складання диф. заліку під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf> та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystanczijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська політехніка» <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Земельний кодекс України: науково-практичний коментар. Іншин М.І., Петков С.В. Київ : ЦУЛ, 2024. 820 с.
2. Боднарчук О. Г. Земельне право : навч. посіб. / О. Г. Боднарчук, К. М. Васьківська, А. П. Гаврилішин; Ун-т державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2021. 446 с.
3. Потапенко С.А. Земельне право України: навчальний посібник. Київ: Видавництво Ліра-К, 2023. 560 с.
4. Посібник для підготовки до іспиту із земельного права / [Д. В. Санніков, М. В. Шульга, В. І. Гордєєв та ін.]. Харків : Право, 2021. 376 с.
5. Textbook on Land Law. Judith Anne Mackenzie, Mary Phillips / Oxford. Oxford University Press, 2022. 611 p.

Інтернет-джерела.

1. <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=1544> (посилання на сторінку «Земельне право» в системі дистанційного навчання Moodle)
2. <http://rada.gov.ua/ru> (офіційний сайт Верховної Ради України)
3. <http://land.gov.ua/> (офіційний сайт Державної служби з питань геодезії, картографії та кадастру)
4. <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/index> (офіційний сайт Державного агентства лісових ресурсів України)
5. <http://www.scwm.gov.ua/> (офіційний сайт Державного агентства водних ресурсів України)